

VIEWPOINT/STANDPUNT

BEPLANNING: 'N HULP OF 'N HINDERNIS VIR ONTWIKKELING?

DR BERTIE VAN ZYL

*Direkteur van Metropolitaanse Beplanning,
Metplan*

Baie "Eerste Wêreld-" lande, waaronder 'n belangrike komponent van die RSA, ondervind probleme om voldoende ontwikkeling (veral nywerheidsontwikkeling) te trek om hul ekonomieë gesond te hou en om hul mense van werk te voorsien. Seker die belangrikste rede hiervoor is mededinging vanaf die kant van die ontwikkelende ("Derde") wêreld. Die voordele wat ontwikkelende lande aan voornemende ontwikkelaars bied, is gedug:

- goedkoper arbeid;
- minder streng veiligheids-, gesondheids- en ander stadsbeplanningsregulasies;
- die afwesigheid van vakbonde; en
- die beskikbaarheid van grondstowwe.

In 'n situasie van verbete internasionale mededinging is hierdie faktore deurslaggewend en het reeds vir heelwat meer as 'n dekade 'n geleidelike verskuiwing van nywerheidsproduksie vanaf die Eerste na die Derde Wêreld-lande tot gevolg. Verskeie Europese lande, die Verenigde Koninkryk, asook die VSA, ondervind lank reeds 'n proses van de-industrialisasie: 'n aansienlike daling in nywerheidsindiensneming, as proporsie van totale indiensneming, vind plaas deurdat nywerheidsondernemings sluit, verskuif of hul werksaamhede inkort. Hierdie toedrag van sake vloei voort uit 'n interessante opeenvolging van internasionale gebeure: Gedurende die tydperk 1950 tot 1970 was daar 'n groot-skaalse migrasie van arbeid vanaf die Derde Wêreld na die nywerheidslande. Onder meer ter beskerming van lokale werkers, word migrasiebeheer ingestel en die vrye vloei van arbeid word grootliks aan bande gelê. 'n Nuwe situasie ontstaan egter nou: beheer oor die internasionale vloei van kapitaal word

verslap sodat dit moontlik raak om die nywerheidswerkgeleenthede na die werkers in Derde Wêreld-lande te neem, in plaas daarvan dat die werkers na die nywerheidslande migreer.

In die ontwikkelde wêreld moet beplanners gevolglik nuwe situasies in die gesig staar:

- stagnasie en de-industrialisasie in plaas van groei;
- 'n strewe na ekonomiese *ontwikkeling* (veranderinge aan die ekonomiese samestelling) eerder as *groei*;
- en, van besondere belang vir beplanners, 'n situasie waarin dit noodsaaklik geword het om positief op te tree ter bevordering van ekonomiese groei en ontwikkeling eerder as blote beheer oor fisiese groei.

WAT IS DIE SITUASIE TANS IN SUID-AFRIKA?

In die RSA is komponente van beide die Derde en die Eerste Wêreld teenwoordig sodat die land in sekere opsigte beskou kan word as 'n mikro-kosmos. Aan die een kant is daar massas relatief ongeskoolde mense met 'n hoë aanwas koers. Aan die ander kant is daar 'n hoogs ontwikkelde ekonomie wat onder meer ook aan hierdie massas werk moet verskaf. Omdat, hoofsaaklik minder goeie, Derde Wêreldse mense op hierdie wyse daagliks met die meer welvarende Eerste Wêreldse mense in aanraking is, vorm eg. hul verwysingsraamwerk: die ideaal (in terme van persoonlike rykdom) waarna gestrewe kan word. Terselfdertyd is daar druk op die Eerste Wêreld-komponent om te voldoen aan hierdie strewes van die wer-

kers, hoofsaaklik in die vorm van hoë lone. Die voorafgaande situasie het dus 'n uitwerking op beide die Eerste en die Derde Wêreld-komponente:

Die Eerste Wêreld-komponent mag vind dat die relatiewe hoë lone wat hy moet betaal tot gevolg het dat hy hoë pryse vir produkte moet vra op die internasionale markte, sodat sy posisie minder mededingend raak. In hierdie opsig beweeg hy dus nader aan die Europese en Engelse situasies wat hierbo beskryf is en wat uiteindelik stagnasie tot gevolg het. Om hoë lone teen te werk, wend hy hom tot meganisasie en die bedryf raak minder arbeidsintensief.

"Die Derde Wêreld-komponent, aan die ander kant, vind dat, alhoewel diegene wat gelukkig genoeg is om werk te bekom, hoë lone kry, die werksgeleenthede al minder raak in verhouding tot die groei in potensiële werkers. Hierdie gevolglike situasie van toenemende werkloosheid stimuleer op sy beurt "informele" bedrywighede.

HOE RAAK DIT BEPLANNING?

Of die nywerheidssektor in Suid-Afrika 'n situasie van stagnasie gaan bereik of nie, is in hierdie stadium 'n debateerbare punt waaroor geen uitsluitel bereik sal word nie. Wat egter vir alle beplanners in die RSA van groot belang is, is dat ons benadering tot beplanning baie meer gerig sal moet word op die bevordering van groei en ontwikkeling as op die maatreëls om groei te beheer. Dit is die enkele terrein waarop beplanners wel, al is dit onregstreeks, 'n betekenisvolle rol in werkskepping kan speel. Op hierdie terrein kan beplanners aandag wy aan die volgende:

1. DIE HERSIENING VAN BEHEER-MAATREËLS

Is die redes, baie waarvan gedurende die nywerheidsrevolusie ontwikkel het, wat aanleiding gegee het tot segregasie van grondgebruike, tot huidige boulyne, massa, vloeroppervlaktes, boumateriaal, gesondheidsregulasies en vele ander, vandag nog geldig, of het sommige daarvan duur luukses geword wat die Eerste Wêreld-komponent kwalik kan bekostig, maar wat hy tog verdra, gedeeltelik omdat dit hom beskerm teen mededinging vanaf die kant van die Derde Wêreld-komponent? Pleidooie is reeds vanuit verskeie oorde gelewer vir 'n meer buigsame toepassing van standarde, onder meer vanaf die kant van die Nasionale Mannekragkommissie en die Komitee vir Ekonomiese Sake van die Presidentsraad. Dit is tyd dat stadsbeplanners 'n studie van hierdie onderwerp doen en met praktiese voorstelle vorendag kom. So 'n studie kan ook in ag neem wat elders in die wêreld gedoen word, ingeslote die Verenigde Koninkryk se eksperimente met "Enterprise Zones" en "Simplified Planning Zones".

2. KLEIN EN INFORMELE ONDERNEMINGS

Alhoewel daar by baie 'n waarneembare goeie gesindheid bestaan teenoor klein ondernemings en die KSOK en vele Kleinsake-inligtingsorganisasies baie doen om die klein sakeman te help, bestaan die vraag nog of huidige bystand die hele spektrum van faktore dek wat nodig is vir die klein en informele ondernemer om relatief onafhanklik en effektief te funksioneer. Hierdie faktore sluit die volgende in:

- Toegang tot krediet. Is die minimumbedrae wat geleen kan word, klein genoeg sodat die werklike arm persoon ook daarby kan baat vind?
- Toegang tot roumateriaal.
- Geskikte liggings vir klein ondernemings. Laat stadsbeplanningskemas klein ondernemers toe om te vestig waar dit vir hulle die voordeligste is?
- Hulp met bemerking van goedere en dienste.
- Opleiding en toegang tot toepaslike tegnologie, asook kwaliteitbeheer.
- Toepaslike regulasies. Is regulasies nie dikwels so streng dat die klein ondernemer nie daaraan kan voldoen nie? Is hierdie regulasies almal

absoluut noodsaaklik?

- Toegang tot inligting. Word toepaslike inligting ingesamel en in 'n vorm beskikbaar gestel wat ook vir relatief ongeskooldes verstaanbaar is?

Stadsbeplanners kan op meer as een van hierdie terreine 'n positiewe bydrae maak.

3. MARKTE

Markte hoort na regte ook tuis in die kategorie "klein en informele ondernemings" hierbo, maar verdien spesiale vermelding omdat hul ligging, die ontwerp van geboue (indien van toepassing) waarin dit bedryf word, hul sosiale funksie, die implikasies van die verskuiwing van markte en die regulasies wat daarop toegepas word, so belangrik is: almal faktore waartoe die stadsbeplanner 'n bepalende inset kan lewer.

4. VERSTEDELIKING EN

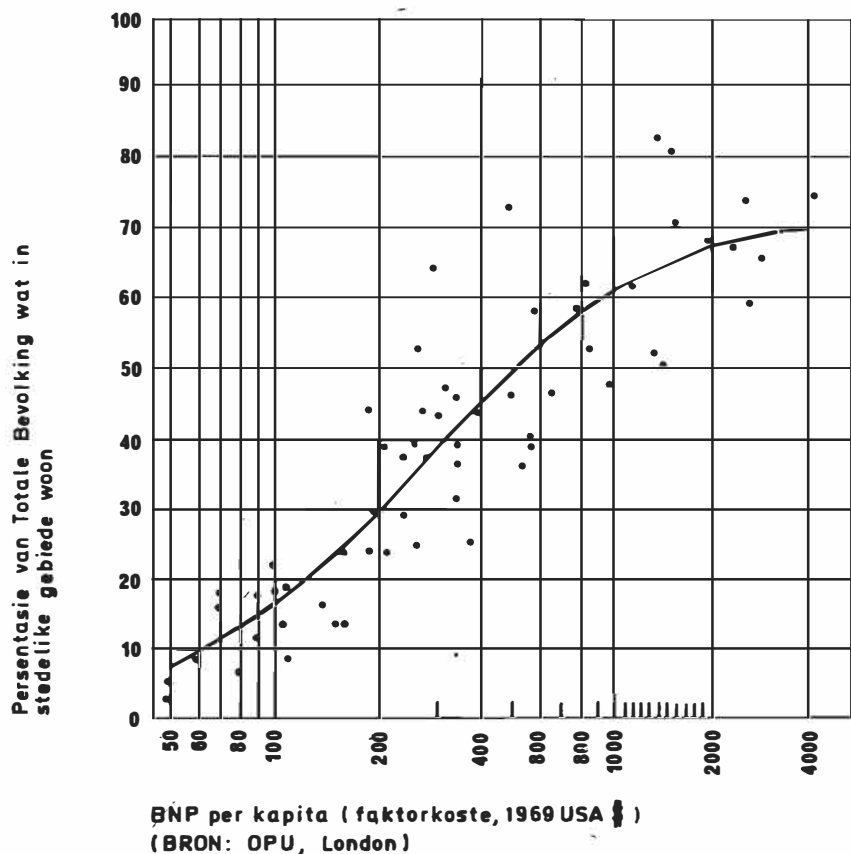
DESENTRALISASIE

Terwyl die volle benutting van die potensiaal van landelike gebiede belangrik is, is verstedeliking 'n noodsaaklike konsekwensie van ekonomiese ontwikkeling en inderwaarheid ook van die verbetering van die lewenstandaard van mense soos blyk uit die grafiek.

In die verstedelingsproses moet metropolitaanse gebiede noodwendig 'n baie belangrike rol speel. Dit is hier waar die grootste deel van die land se bevolking tans sy lewensruimte vind en dit sal ook in die voorsienbare toekoms die geval wees. Ten spyte van die indruk tot die teendeel wat soms deur middel van die media gewek word, absorbeer metropolitaanse gebiede, weens hul ekonomiese trekkrag, steeds die grootste deel van die land se bevolkingstoename en ekonomiese aktiwiteite, ten spyte van desentralisasievoordele elders. Om hierdie rede is dit noodsaaklik dat beplanners 'n baie positiewe benadering tot die beplanning en ontwikkeling van metropolitaanse gebiede moet hê. Ongelukkig is relatiewe feite, ongekwantifiseerde argumente en negatiewe uitsprake oor metropolitaanse gebiede wyd in omloop, byvoorbeeld:

- Dat metropolitaanse gebiede oorgekonsentreerd is en in gevaar staan om hulself te verwurg. Wat of hoeveel is oorkonsentrasie? Volgens watter maatstawe sou Londen, Tokyo of New York, wat elk 'n aantal kere groter is as Suid-Afrikaanse metropolitaanse gebiede, as oorgekonsen-

Graad van Verstedeliking vergeleke met die per kapita BNP

treerd beskou kon word? Daar moet in gedagte gehou word dat bevolkingskonsentrasie 'n voorvereiste is vir ekonomiese aktiwiteit. Daar kan ook verklaar word dat as daar in 'n sentrale sakekern van 'n stad nie 'n hoë mate van konsentrasie van ekonomiese aktiwiteite, mense en verkeer is nie, die SSK waarskynlik dood is! As konsentrasie 'n perk nader waar dit probleme kan lewer vir die gesonde funksionering van 'n bepaalde gebied, sal ontwikkelaars spontaan daarop reageer deur byvoorbeeld in alternatiewe gebiede, maar steeds binne dieselfde metropolitaanse gebied, uit te brei.

- Dat groot stedelike konsentrasies aanleiding gee tot sosiale probleme. Is daar bewyse voor, of is sosiale wanpraktyke in groot stede slegs meer blootgestel aan die openbare oog? As die Kaapse Metropolitaanse gebied van sy huidige 1,8 miljoen mense sou groei tot 3 of 4 miljoen, sal die voorkoms van sosiale wanpraktyke dan meer wees, uitgedruk per 1 000 van bevolking? Afgesien van ekonomiese voordele, is daar onteenseglik ook aansienlike sosiale voordele wat groot stedelike konsentrasies bied.
- Dat die groei van metropolitaanse gebiede aan bande gelê moet word om 'n meer gebalanseerde patroon van ekonomiese ontwikkeling oor die landsoppervlakte teweeg te bring. Dit maak sekerlik politieke sin uit om agtergeblewe gebiede teen hoë koste kunsmatig 'n gedeelte van die totale ekonomiese aktiwiteit van die land te laat toekom, en daar moet begrip voor wees. Dikwels word beplannings- en ekonomiese argumente egter verkeerd gebruik om hierdie beskouings te regverdig, want 'n "meer gebalanseerde" verspreiding van aktiwiteite maak nie veel ekonomiese sin uit nie. Ekonomiese aktiwiteite vestig en verskaf werkgeleenthede waar die vestigingsvoordele die beste is en daar is niks mee verkeerd dat mense na daardie konsentrasies migreer om die ekonomiese en sosiale voordele wat dit bied, te benut nie.
- Dat metropolitaanse groei gestop moet word omdat waterbronne uitgeput raak. Waar die beskikbaarheid van water 'n probleem raak, moet

die totale koste van die beperking van metropolitaanse groei en die bevordering van gedesentraliseerde groei opgeweeg word teen alternatiewe soos die hergebruik van water, die aanlê van water oor lang afstande, die spaarsamiger gebruik van water (teweggebring deur water teen hoër tariewe te verkoop) en ander, alvorens uitsprake hieromtrent gedoen word.

Laat stadsbeplanners en ander 'n slag objektief en krities kyk na die teenoorgestelde standpunt: "Verstedeliking is 'n noodsaaklike deel van die vooruitgang van 'n land en metropolitaanse gebiede moet daarin die belangrikste rol speel". As hierdie stelling waar is, is dit voor die hand liggend dat die grootste deel van ons beplannings- en ontwikkelingspogings op metropolitaanse gebiede gekonsentreer moet word om moontlike verkeers-, werkskeppings-, behuising- en ander probleme te vermy. 'n Positiewe benadering tot verstedeliking in die algemeen en metropolisering in besonder, beteken nie dat daar nie ook met ywer voortgegaan moet word om nuwe gebiede te ontwikkel wat werklike potensiaal daarvoor het nie, soos nuwe hawens of die ontwikkeling van grondstowwe. Die beteken ook nie dat daar 'n negatiewe houding moet wees teenoor die ontwikkeling van landelike gebiede en kleiner dorpe nie. Dit is intendeel baie belangrik dat die lewenskwaliteit in hierdie gebiede behou en verbeter moet word en dit beteken onder meer dat die ontvolking van die platteland teengewerk moet word sodat daar genoeg mense sal wees om die noodsaaklike infrastruktuur te onderhou. Dit moet egter besef word dat selfs as hierdie pogings so suksesvol is dat die ontvolking van die platteland gestop word, daar nog steeds 'n natuurlike aanwas van mense op die platteland sal wees wat na die stede sal verhuis. Metropolitaanse gebiede het 'n belangrike rol om te speel in die absorbering van hierdie migrante.

OPSOMMING

Stadsbeplanners se benadering moet meer ontwikkelingsgerig raak en in die proses moet ou standaarde, regulasies en ontwikkelingskonsepte herevalueer word: 'n proses waardeur elke beplanner in elk geval van tyd tot tyd moet gaan. In hierdie proses moet hy ook 'n

slag intellektueel wegbreek van die isolerende neiging wat sy beperkte professionele en geografiese betrokkenheid op hom het en kyk wat in verwante velde en in die res van die metropolitaanse gebied, die streek, die land en die wêreld aangaan. Elkeen van ons is noodwendig slegs beperk betrokke in ons daaglikse werk, maar dit is noodsaaklik dat ons van tyd tot tyd 'n paar ure sal terugsit en sal probeer om ons dagtaak in 'n breër perspektief te plaas en te bepaal of ons weens daardie perspektief 'n koersaanpassing moet maak.

Wie het gesê dat as jy die afgelope paar maande nie jou standpunt ten opsigte van ten minste een belangrike saak drasties verander het nie, jy sal moet gaan seker maak of jy nog lewe!

VERWYSINGS

Die idees in die voorafgaande artikel is die skrywer se eie, die meeste waarvan vervat word in 'n Metplan-publikasie waarvoor skrywer self verantwoordelik was, getiteld "Metropolitan Development Planning" (Mei 1983). Die volgende bronne en persone wat bygedra het om skrywer se gedagtes te stimuleer, word egter graag erken:

1. Louw, Leon 1984. *Seminaarverhandelinge*: 'n SAISS-publikasie. Bloemfontein, pp. 47-55.
2. *Tegniek* 1984. Sakeblad vir Suider-Afrika: Jaargang 36 Nr. 8. Augustus, pp. 4-6.
3. Terblanché, Prof. S. J.: Persoonlike gesprek.
4. *The Planner* 1984. Journal of the RTPI. Volume 70 No. 6. June, pp. 23-26.
5. Viljoen, D. J. 1984. *Die Tydskrif vir Stads- en Streekbeplanning*, Nr. 17. April, pp. 21-27.

Ons Tydskrif bestaan sedert 1974 en is gewoonlik op 'n tweemaal per jaar basis uitgereik.

Verwysing na die meegaande inhoudsopgawelys van elke uitgawe sal u 'n idee gee van sy aard en omvang.

Vir u gerief word 'n inskrywingsvorm ingesluit en op die keersy 'n bestellingsvorm om vorige uitgawes te bestel.

C TOD WELCH DESEMBER 1984

Our Journal has been in existence since 1974 and has generally been issued on a twice yearly basis.

Reference to the accompanying list of contents of each issue will provide you with some idea as to its nature and scope.

For your convenience a subscription form is included and on its reverse side an order form to purchase previous copies.

C TOD WELCH DECEMBER 1984

NO. 1 DESEMBER/DECEMBER 1974	Die Ontwikkeling en Instandhouding van Landelike dorpe : die geval Ladybrand - P.C. Fourie	Relatiewe sektorverskuiwing : 'n Verge-lyking tussen drie berekeningsmetodes - P.E. Claassen
Streekontwikkeling en die Streeks-ontwikkelingsvereniging - D. Page	Nuwe uitdagings aan die beplanner - D. Page	Some inconsistencies in planning regu-lation - D. Page
An assessment of some policies affect- ing Regional Development in the Wes- tern Cape - D. Dewar and N. Dewar	NO. 5 APRIL 1977	NO. 8 NOVEMBER 1978
Urban Renewal and the Needs of the Coloured Community - Part One - S.P. Cilliers	Moontlike toekomstige patroon van Kleurlingverstedeliking in Wes- Kaapland - W.P. Pienaar	Suidwes-Afrika bevolking - H. Fourie
NO. 2 JULY/JULIE 1975	Economic growth and equity in the Western Cape - D. Dewar and D. Cort	Using the ecological planning method for environmental impact assessment - J.H. Giliomee
Fisiese Beplanning in die Tuislande - L.K. van Gass	Verstedeliking in Bophuthatswana - F.J. Potgieter	Gidsplanne in die Bondsrepubliek van Duitsland : Toepassing in Suid-Afrika - D. Page
Urban Renewal and the Needs of the Coloured Community - Part Two - S.P. Cilliers	Sommige aspekte van die verstedelik- ingsproses in ontwikkelende lande - N. Maree en M.S. Badenhorst	Rural settlement planning in the Ciskei - N. v.d. Westhuizen
Aspekte van die Voorsiening van Oop Ruimtes by Metropolitaanse Beplanning - P.E. Claassen	NO. 6 NOVEMBER 1977	NO. 9 APRIL 1979
Ontwikkelingstreke volgens Beplannings- doelwitte - D. Page	The Effects of a Rail-rapid or Under- ground Railway on a Region - M. Norton	Organisatoriese reëlings vir fisiese beplanning - J.G.G. Gräbe
The Saldanha Guide Plan - D. Page	Metropolitaanse Beplanning : 'n Nuwe Residensiële Komponent vir Groter Kaapstad - D. Page	Research directed to metropolitan planning issues - W.J.C. Meyer
NO. 3 FEBRUARY/FEBRUARIE 1976	Sada Whittlesea Guide Plan - G. Slabbert and J.D. Kriel	Major socio-economic regions rated in order of egonomic growth - G.J. Wiese
ATLANTIS - D.W. du Plooy	Tweede Fase van 'n Meesterplan vir Pretoria - D.J. Viljoen	Die bedryfsingenieursbenadering tot uitlegbeplanningsprobleme - D.C. Page
The Traffic Implications of pedes- trian mills in city centres - B.C. Floor	NO. 7 APRIL 1978	'n Strategie vir nywerheidsontwikkeling in vertraagde gebiede - D. Page
Hoe groei die ekonomie van 'n streek - D. Page	After Thornhill - a resettlement plan for Ciskeian immigrants - G.F. Godden	NO. 10 SEPTEMBER 1979
NO. 4 SEPTEMBER 1976	Die woonkomponent in die Kaapse Metro- politaanse gebied - G.N. van Zyl	The role of a spatial plan in integra- ted development planning - P. Robinson
Nuus van ons Verenigings - P.D. Palm	Beplanning in Suidwes-Afrika - G.J.F. Gous	Toepassing van die woonbuurtbegrip in S.A. - W.P. Pienaar
Planning for the year 2000 - W.F. Visagie		
Ontwikkelingsplanne as beplanningsinstru- mente in Transvaal - Meyer du Toit		

EKSEMPLARE VAN VORIGE UITGAWES IS BESKIKBAAR TEEN R1,00 ELK

Maak 'n kruisie in die ooreenstemmende blokkie langs die nommer/s wat u wil hê en stuur hierdie bestellingsvorm saam met u tjek of poswissel aan die adres op keersy.

NOMMER/NUMBER	6.	12.
1.	7.	13.
2.	8.	14.
3.	9.	15.
4.	10.	16.
5.	11.	17.

COPIES OF PREVIOUS ISSUES ARE AVAILABLE AT R1,00 EACH

Make a cross in the corresponding block next to the number/s you would like and send this order form together with your cheque or postal order to the address overleaf.

The spatial development strategy for the Western Cape - M. du Toit	A Framework for Urban Renewal - W.P. Pienaar	NO. 16 SEPTEMBER 1983
Grondbesitstelsel vir die toekomst in Suid-Afrika - D. Page	SPEZIALE UITGAWE/SPECIAL EDITION 1982	Regional Planning for Target Populations : A Spatial Interpretation of the Redistribution with Growth Model - R. Tomlinson
NO. 11 APRIL 1980	SASOLBURG & SECUNDA	Beplanning in die Federale Republiek van Duitsland : 'n Gevallestudie van Beiere - P. Vogt
Planning layout of a shopping centre - D.C. Page	NO. 14 SEPTEMBER 1982	Waskasoo Park - The Conservation of a Unique Natural Resource - Craig Curtis
Verstedeliking in die Kaapstadse metropolitaanse gebied - I.J. v.d. Merwe	Strategie vir Ruimtelike Ontwikkeling in Nederland - W.P. Pienaar	Planning : Problems, Priorities and Prospects - R.T. McCarthy
Systems of urban transportation in the Federal Republic of Germany - Bruno Rothschild	Bydrae tot die Probleem van Grondbesit in die Nuwe Ontwikkelingsmilieu - D. Page	Ethical Considerations of the Practitioner in Private Practice - A.D. Williams and D. Forster
Development controls for sensitive slopes - N. v.d. Westhuizen	Die Toepassing van Sentrale Plekteorieë op die Keuse van Dorpe in Owambo - P.E. Claassen	NO. 17 APRIL 1984
NO. 12 NOVEMBER 1980	Mr. Town and Regional Planner, I presume? Vic Theunissen and Francois Theunissen	Jaarverslag van die President - C.J.J. Els
Ekonomiese samewerkingsgebiede in Suid-Afrika met spesiale verwysing na die Oos-Kaapse grensgebied - D. Page	NO. 15 APRIL 1983	Problems, Deficiencies and Opportunities of the Planning System in the Transvaal - A.D. Williams and D. Forster
Proposed planning procedure for Soweto - C.D. Burke and M.F. Drake	Inner-City Travel Between Cape Town and Atlantis Can We Bridge the Gap? - J.P. du Plessis	Recent trends in thought on Planning Legislation - P.E. Claassen
The implementation of environmental impact assessment (E.I.A.) in South Africa - J.G. Giliomee	Principles of Urban Conservation - E.N. Lipman	Improvements to Durban's Central District - G. Williamson
Household surveys for basic needs planning - P. Robinson	Stormwater Management Concepts and Their Application to Town Planning - A. Bishop and B. Oberholzer	Development under Third World conditions: The South African Experience - D.J. Viljoen
NO. 13 SEPTEMBER 1981	Communication and Future Spatial Structure - Some Possible Scenarios - Dr. Eliahu Stern	Some suggestions to improve the Urban Planning System - R.L. Faccio
Die Strukturering van en die Beplanningstaak in die Gerasionaliseerde Kantoor van die Eerste Minister - J.E. du Plessis	Broadening the Scope of Planning - G.N. van Zyl	

INSKRYWING R5,00 PER JAAR
(TWEË UITGAWES PER JAAR)

SUBSCRIPTION R5,00 PER YEAR
(TWO ISSUES PER YEAR)

NAAM NAME
ADRES ADDRESS

Sny hierdie blokkie uit en stuur saam met u tjek of wisselorder vir u inskrywingsfool aan :

STADS- EN STREEKBEPLANNING
DEPT. VAN STADS- EN STREEKBEPLANNING
UNIVERSITEIT VAN STELLENBOSCH
STELLENBOSCH 7600

Cut this portion out and send together with your cheque or postal order for the subscription fee to :

TOWN AND REGIONAL PLANNING
DEPARTMENT OF TOWN AND REGIONAL PLANNING
UNIVERSITY OF STELLENBOSCH
STELLENBOSCH 7600